

İslâm dini cariyeliğe karşıdır!

Samsun Alaçam'dan Mehmet Demir: "Cariyelik hakkında bilgi verir misiniz? Bu meseleye İslâmiyet nasıl bakıyor? Hangi hükümleri getirmiştir?"

İnsanın yaratılış gayesi yalnız Allah'a ibadet etmek, yalnız Allah'a kul ve köle olmaktır. İnsan Allah'tan başkasına karşı ise hür olarak yaşamalıdır. İnsan fıtratı kula köleliği kaldırmaz.

Ama ne hazindir ki, insan insanı tarihin en eski çağlarından beri köleleştiregelmiştir. Oldum olası büyük küçüğü sindirmeye çalışmış, zengin fakiri ezmiş, güçlü zayıfa zulmetmiş, kuvvet ve kudret sahipleri, kimsesiz ve sahipsizleri köleleştirmiştir. Bu acımasız anlayış, bilhassa Eski Yunan'da, Roma İmparatorluğu'nda, Hint bölgesinde, Eski Mısır'da ve Arabistan putperestlerinde vahşice uygulama alanı bulmuştur.

Düşmandan esir alınan erkeğe köle, kadına ise cariyeye denir. Öncelikle bunu tesbit ve teslim edelim: İslâmiyet'e göre düşman ancak kâfirdir.

İslâmiyet geldiğinde Arabistan kölelerden ve cariyelerden geçilmiyordu. Kölelerin ve cariyelerin hiçbir hakları yoktu. En zor işlerde çalıştırılırlar, horlanırlar, aşağılanırlar, dövülürler, aç ve susuz bırakılırlardı.

Köleliğin ve cariyeliğin ana kaynağı savaşlardır. Tarih öncesi devirlerden beri savaşlarda ele geçirilen düşman askeri köle olarak, ele geçirilen düşman kadını da cariyeye olarak mukabil güçlerce alınmış; böylece hem pazarlık yapma gücü arttırılmış, hem de köle ve cariyelerden yararlanılmıştır. Fakat zulümde barbarlaşan insanoğlu savaş dışında da baskınlar, yağmalamalar ve eşkıyalık yoluyla kimsesiz ve güçsüz kimseleri boyunduruğu altına almış, kullanmış ve satmıştır.

Şunu muhakkak görmeli ve takdir etmeliyiz ki: İslâm Dini, köleliği ve cariyeliği kaldırmak istemiş; bunu bizzat ibadet dilinin içine koymuş ve belirli bir süreç içinde de köleliği de, cariyeliği de kaldırmıştır. Ama hâlâ orada burada en azından zulmen bu mantık devam ediyorsa, hâlâ köle veya cariyeye olduğu kabul edilen mazlûmlar varsa, İslâm'ın hükümleri bâkîdir. İşte örnekler:

Hata yoluyla adam öldüren veya karısına zıhar yapan kişi, günahına kefaret olarak bir köle veya cariye azad edecektir.1 Zekât gelirinin sekizde biri köle ve cariyelerin hürriyetlerine kavuşturulması için tahsis edilecektir.2 Çocuk doğuran cariyelerin alınıp satılması yasaktır ve derhal hürriyetlerine kavuşturulacaktır.3 Ramazan orucunu bilerek bozan kişi veya yeminini bilerek bozan kişi bir köle veya cariye âzâd edecektir.4 Kölesini veya cariyesini döven kişi, bu cürmüne ceza ve kefaret olarak dövdüğü kölesini veya cariyesini azad edecek, hürriyetine kavuşturacaktır.5 Kölesine veya cariyesine zulmeden kişiye Allah azab edecektir.6

Örnekler arttırılabilir. Görülüyor ki, esas olan insanların hürriyetlerine kavuşturulmasıdır ve İslâm dini, İlâhî karakteri itibariyle köleliğe ve cariyeliğe karşıdır. Fakat elbette, hukuku çiğnenmesin ve hakkı yenmesin diye, köle ve cariyeler ile ilgili bir takım düzenlemeler de getirmiştir.

Müslümanlar yaptıkları savaşlarda düşmanlardan ele geçirdikleri kadın veya erkek kişileri esir alabilirler. Esir almanın İslâmiyet nezdinde birçok amacı vardır. Bunların başlıcaları; savaş ve kargaşa dolayısıyla korumasız kalan bu insanları korumak, düşman tarafı ile pazarlık ve barış gücünü arttırmaktır.

İslâm Tarihi ortadadır. İslâm Tarihi boyunca alınan esirlere, köle ve cariyelere sırayla şu muâmeleler uygulanmıştır:

1- Devlet başkanı elindeki esirleri, düşman tarafta bulunan esirlerle mübadele etmiştir. Böylece önce kendi vatandaşını kazasız belâsız kurtarma şansı elde etmiştir. Esir Müslümanları kurtarmak için elindeki esirleri fidye olarak kullanmıştır.

2- Devlet başkanı bu esirleri düşman tarafın kabul edilmez isteklerini ve anlaşma şartlarını reddetmek ve düşmanı barışa zorlamak için bir üstünlük gücü olarak kullanmıştır.

3- Devlet başkanı esirler içindeki ilim adamlarını, san'atkârları, meslek erbabını ve sair işe yarayan vasıflı insanları kendi ülkesinin imarında, eğitim ve öğretim işlerinde ve sair faydalı mesleklerde çalıştırmıştır. Faydalanma karşılığında esirleri azad etmiştir.

4- Eğer bu ön tedbirlerle düşman esirleri dağıtılmamış ise, son çare olarak bu köle ve cariyeler ekonomik güçlerinden istifade etmek ve birer insan olarak sosyal hukuku gözetilmek şartıyla--yediklerinden yedirmek, giydiklerinden giydirmek, çalışıklarında ücretleri eksiksiz verilmek, cariyelerle evlenildiğinde hürriyetlerine kavuşturmak gibi önemli insânî şartlara riâyet etmek kaydıyla—mücahitlere dağıtılmıştır.

Savaşta esir alınan kadın ancak ehl-i kitaptan olması ve bütün hukuku gözetilmek şartıyla kendisiyle evlenilebilir. Cariye, hür bir kadınla evlenebilecek kişi ile evlenemez. Hür kadın üzerine kuma olarak da alınmaz.

Dipnotlar:

1- Nisâ Sûresi: 92; Mücâdele Sûresi: 3.

2- Tevbe Sûresi: 60.

3- İbn-i Mâce, İtk, 2515/6.

4- Mâide Sûresi: 89; Tâc: 2/67.

5- Müslim, Eyman, 1657.

6- İbn-i Mâce, Diyât, 2663; Müslim, Eyman, 8.